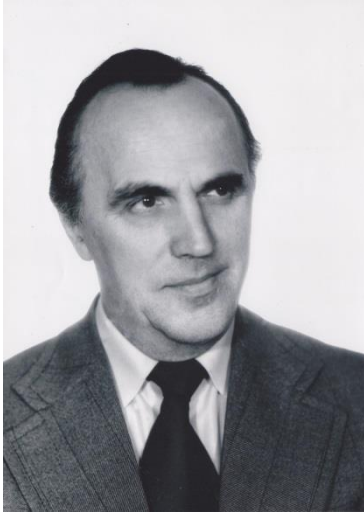

Prof. Česlovas JAKIMAVIČIUS (1924-2009)

Sunku patikėti, kad prof. dr. Česlovas Jakimavičius – žmogus, kurio ilgametė darbinė veikla Universitete turėjo tiesioginę didžiulę įtaką bendros studijų sistemos mūsų aukštojoje mokykloje ypatybėms ir studentų ugdymo procesams, ir kuriam šiomet būtų suėję 95-eri – jau visas dešimtmetis, kai yra išėjęs anapilin.

Savo kilme Česlovas Jakimavičius – tikras panevėžietis. Čia jis geležinkelio tarnautojo šeimoje 1924 m. spalio 27 d. gimė, čia 1937 metais, baigęs šešias pradžios mokyklos klases įstojo į Panevėžio 1-ją berniukų gimnaziją ir ją 1943 metais baigė. Buvo karo metas, stiprėjo vokiečių okupacija, jaunuoliams vis labiau grėsė būti išvežtiems darbams į Vokietiją. Siekdamas to išvengti Česlovas Jakimavičius įsidarbino Panevėžio geležinkelyje buhalteriu. Tačiau 1944 metų rugpjūtį, vos tik frontui praslinkus į Lietuvos vakarus, jis buvo paimtas į Raudonąją armiją ir iki 1945 metų gruodžio tarnavo 16-toje lietuviškoje divizijoje – buvo ryšių kuopos telefonistas.

Po demobilizavimo jis vėl grįžo į darbą geležinkelyje – iki 1946 metų vasaros dirbo Panevėžyje 7-jame traukos ruože ekonomisto planuotojo ir vyr. buhalterio pavaduotojo pareigose.

1946 m. rudenį Č. J. įstojo į Kauno valstybinį universitetą, Mechanikos fakultetą, o inžinieriaus mechaniko diplomą (specialybė – maisto pramonės mechaniniai įrenginiai) gavo 1951 metų lapkritį jau kaip Kauno politechnikos instituto absolventas. KPI direktoriaus prof. K. Baršausko ir partorgo Sabaliausko pasirašytoje absolvento charakteristikoje yra minima, kad jis turi polinkių mokslinei veiklai, buvo SMD narys, įvairių profsąjunginių organizacijų narys ir vadovas.

Ir vėliau savo darbinėje veikloje su Instituto visuomeninėmis organizacijomis, su sporto ir meno saviveiklos kolektyvais jis palaikė glaudžius ryšius, teikė jiems pagalbą. Bestudijuojant itin saviti ryšiai jį siejo su Instituto liaudies ansambliu, kurie 1951 metais natūraliai realizavosi vedybomis su ansambliete Lydija Smilgyte. Vėliau jaunoji šeima susilaukė dviejų dukrų – Virginijos ir Jolitos.

Gavęs Instituto baigimo diplomą ir paskirtas AMM-jos žinion, jaunas inžinierius mechanikas pradėjo dirbti asistentu KPI Braižomosios geometrijos katedroje. 1952 m. rudenį jis įstojo į Mašinų gamybos specialybės aspirantūrą (vadovas – prof. Vytautas Mošinskis). Ją baigęs sugrįžo į savo buvusią katedrą, o 1957 m. balandžio 23 d. LŽŪA Mokslinėje taryboje apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją „Elektrometalizacinės apsauginės dangos ir jų naudojimo galimybės maisto pramonės įrenginiams“ (Tarybos primininkas buvo doc. Bulovas, oficialieji oponentai – prof. dr. Jonas Janickis ir doc., t. m. k. Kate). Disertanto sukurtas originalus elektrometalizavimo būdas pripažintas išradimu.

Pažymėtina, kad būdamas aspirantūroje, Č. J. 1952—53 ir 1956—57 m. buvo ir KPI laikraščio „Už tarybinį mokslą“ redaktorius.

1957 m. rudenį Č. J. paskiriamas Mechanikos fakulteto prodekanu. Kai fakultete 1960 m. pradžioje buvo įkurta Medienos mechaninės technologijos katedra, jos vedėju paskirtam Č. Jakimavičiui teko vos ne nuo nulio formuoti katedros personalą, nes iš pradžių visu etatu, be paties vedėjo, katedroje dirbo tik vienas dėstytojas.

1961 m. pabaigoje Č. J. pripažintas mokslinis docento vardas. Maždaug tuo metu buvo priimtas sprendimas į tris dalis išskaidyti labai išaugusį Mechanikos fakultetą. Vykdamas šį sprendimą buvo įsteigtas naujas Lengvosios pramonės fakultetas (vėliau šis pavadinimas kelis kartus keitėsi). 1962 m. balandžio 10 d. naujojo fakulteto Tarybos posėdyje fakulteto dekanu išrenkamas doc. Č. Jakimavičius. Jam teko parodyti daug sumanumo ir išradingumo per trumpą laiką ne tik organizuojant fakultetui skirtų rūmų kapitalinį remontą ir katedrų, auditorijų bei paties dekanato įsikūrimą fakulteto rūmuose, bet ir sukuriant naujojo fakulteto metodinę bazę – reikėjo unifikuoti fakulteto specialybių studijų planus ir kt. Jam vadovaujant fakultete susidarė darbštus, darnus darbuotojų kolektyvas, santykiuose su dekanu vyravo dalykiška, atsakingumu ir abipusiu pasitikėjimu paremta atmosfera.

Fakulteto dekanu jam teko dirbti neilgai: 1964 m. doc. Č. Jakimavičius paskiriamas KPI prorektoriumi studijų reikalams. Dirbant šiose atsakingose pareigose jam teko spręsti sudėtingas studijų proceso mokslinio organizavimo, profesinio orientavimo, studentų ugdymo problemas. Dėl didelio pareiginio krūvio jis po trejeto metų atsisakė katedros vedėjo pareigų, nors paskaitas katedroje tebeskaitė ir dirbdamas prorektoriumi.

1 pav. 1965 m. KPI Rektorato posėdyje (KTU archyvo nuotrauka)

Per 1971—1977 m. laikotarpį Prorektorius drauge su kitais bendraminčiais sukūrė KPI studijų proceso automatizuotą informacinę sistemą. Ištisą dvidešimtmetį (1969—1989) jis buvo Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos metodinės tarybos narys, programuoto mokymo ir techninių mokomųjų priemonių sekcijos pirmininkas. 1974 m. jam buvo suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio mokslo ir technikos veikėjo vardas.

Kam yra tekę tiesiogiai bendrauti su Prorektoriumi, manau, sutiks, kad jis subtiliai tiksliai žinojo kiekvienos Instituto specialybės studijų planus ir katedrų pedagoginio krūvio dinamiką, buvo reiklus, principingas ir teisingas, garbingas žmogus. Man pačiam yra tekę patirti, kai kartą nubraukęs mūsų katedrai nemažą dalį apskaičiuoto metinio pedagoginio krūvio, kitą dieną radęs klaidą, ne per sekretorę perdavė, o pats paskambino į katedrą ir atsiprašė suklydęs.

Prorektorius žmogiškosios savybės ir vadovo gebėjimai bei atsakomybė, tikriausia, lemdavo tai, kad beveik visada būtent jis būdavo skiriamas laikinuoju Rektoriumi, kai Rektorius M. Martynaitis išvažiuodavo į komandiruotę ar atostogaudavo.

Lietuvai visada buvo tikslinga rengti plataus profilio specialistus, o tai dažnai kirsdavosi su Sąjunginės ministerijos siunčiamais labai siaurų specialybių studijų planais ir reikalavimais jų laikytis. Didelė pagarba Instituto Rektoratui, o pirmiausia tiesiogiai studijų prorektoriumi, kurie,

gerai suprasdami Respublikos poreikius, sugebėdavo „užsimerkti“ siūsdami į Maskvą mūsiškius studijų planus, kuriuose dažnai dalykų pavadinimai visai neatitikdavo jų realaus turinio.

Č. J. byloje KTU archyve – gausu įvairaus laipsnio apdovanojimų: DRV ordinas, keli medaliai, vyriausybiniai garbės raštai, daugybė padėkų už gerą darbą. Jis yra keliolikos mokomųjų knygų, žinyno, keliasdešimties mokslinių ir daugelio publicistinių straipsnių autorius. 1984 m. jam suteiktas profesoriaus vardas.

Prorektoriumi dirbęs iki 1989 metų, prof. Č. J. grįžo į savo buvusią Medienos mechaninės technologijos katedrą. Joje iš pagrindų atnaujino Medienotyros laboratoriją, parašė kelias mokomąsias knygas, kol galiausiai 1991 m. sausio 31 d. pasiprašė išleidžiamas į pensiją.

2 pav. Česlovą Jakimavičių 70-mečio proga sveikina KTU Senato pirmininkas Ramutis Bansevičius ir rektorius Kęstutis Kriščiūnas, 1994m

Mirė Profesorius 2009 m. spalio 7 d., palaidotas Petrašiūnų kapinių panteone.

Ir dar: ilgalaikio fakulteto dekanı a. a. doc. Antano Kajalavičiaus atsiminimuose aptikau profesorių Jakimavičių apibūdintą kaip aistringą grybautoją. Negaliu spręsti apie tos aistros stiprumą, tačiau gerai prisimenu kartą Palangoje ragavęs nuostabaus skonio p. Jakimavičių šviežiai pririnktų ir ant sviesto iškeptų baravykų.

Prof. habil. dr. Arvydas Vitkauskas

Kalba KTU Emeritų klube, Kaunas, 2019 06 11